Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse. Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
a administraţiune, piaţa mare, Têrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 65. Braşovŭ, Lunĭ-Marţĭ, 23 Martie (4 Aprilie) 1893.

Incercările

Mitropolitului I. Vancea făcute în două „concilii", ţinute la anii 1872 şi 1882, de a schimba religiunea strămoşéscă a poporului românŭ din Mitropolia Albei Iulie.

„Orĭ care ar fi destinatŭ de spiritulŭ sântŭ a ocupa scaunulŭ mitropoliei Albei Iuliane, séu vre-unulŭ din scaunele episcopescĭ greco-catolice.... nu va ceda a se mai stirba din drepturile bisericei nóstre nicĭ o iotă, prin nicĭ o putere séu luméscă séu eclesiastică".

Condiţiunile de alegere votate în sinodulŭ dela 10—11 Aug. 1868.

Starea întru adevĕrŭ tristă, în care a lăsatŭ rĕposatulŭ mitropolitŭ Vancea Mitropolia română de Alba-Iulia, şi cu deosebire încercările sale periculóse de a introduce în biserica română credinţa catolică, şi întregŭ sistemulŭ de guvernare catolică, au turburatŭ adêncŭ consciinţa religiósă a poporului românŭ şi pacea bisericilorŭ din acéstă Mitropoliă.

In urma acestorŭ încercărĭ nefericite, poporulŭ românŭ din Mitropolia Albei Iulie se află astăḑĭ în pericululŭ de a fi ruptŭ pentru totdéuna din sînulŭ bisericei sale naţionale românescĭ, şi ruptŭ din corpulŭ naţiunei române. Românii greco-catolicĭ se află astăḑĭ, — şi acésta o spunemŭ cu adêncă durere sufletéscă — pe drumulŭ acelorŭ Românĭ din Ungaria şi din Transilvania, carĭ în seculele trecute, seduşĭ de propaganda Franciscanilorŭ şi a Dominicanilorŭ, trecură la catolicismŭ, ér dela catolicismŭ trecură la calvinismŭ, şi astfelŭ se rupseră pentru vecĭniciă din corpulŭ naţiunei române. Poporulŭ românŭ din Mitropolia Albei Iulie se află astăḑĭ pe drumulŭ Românilorŭ din Peninsula-balcanică, carĭ urmândŭ pe discipulii lui Cirilŭ şi Metodiu, îşĭ schimbară hierarchia română cu hierarchia slavă, şi, pierḑêndu-şĭ biserica, îşĭ perdură naţionalitatea.

Acésta este astăḑĭ starea cea îngrijitóre a bisericei române greco-catolice de Alba-Iulia.

Noi suntemŭ astăḑĭ pe deplinŭ convinşĭ, că o mare parte din poporulŭ nostru încă nu are cunoscinţă deplină despre situaţiunea cea grea, în care se află astăḑĭ naţiunea română din Transilvania în urma nefericitelorŭ decisiunĭ votate în secretŭ în conciliele dela 1872 şi 1882. Suntemŭ deplinŭ convinşĭ, că nicĭ chiar aceia, carĭ au datŭ mână de ajutorŭ mitropolitului Vancea la acéstă operă destructivă a bisericei nóstre naţionale, nu şĭ-au datŭ până astăḑĭ bine séma de cele ce au făcutŭ dênşiĭ, că nicĭ astăḑĭ nu suntŭ deşteptaţĭ din confusiunea, în care i-a aruncatŭ de-o parte fanatismulŭ catolicŭ, ér de altă parte guvernarea absolutistică a mitropolitului Vancea.

Rugatŭ de mai mulţĭ bărbaţĭ distinşĭ greco-catolicĭ, bărbaţĭ bine meritaţĭ, carĭ în tótă viéţa lorŭ au obositŭ pentru progresulŭ bisericei şi alŭ naţiunei române, iau astăḑĭ de nou sarcina asupra mea, de a înfăţişa, în colónele acestui multŭ preţuitŭ ḑiarŭ naţionalŭ, prăpastia cea mare, în care este aruncată biserica română din mitropolia Albei Iulie şi întrégă naţiunea română din Transilvania şi Ungaria prin decisiunile conciliilor dela 1872 şi 1882, decisiunĭ, carĭ conţinŭ atâtŭ veninŭ distrugĕtorŭ pentru naţiunea română din Transilvania.

I.

Sinodulŭ de alegere din a. 1868.

In 26 Aug. 1867 repausă în Domnulŭ marele Românŭ, mitropolitulŭ Alexandru Sterca Şuluţŭ, ér în anulŭ următorŭ 1868 se întrunì la Blaşiu sinodulŭ bisericescŭ pentru alegerea unui nou mitropolitŭ alŭ Albei-Iulie.

Acestŭ sinodŭ de alegere, îndată la începutulŭ şedinţelorŭ sale, constată într'unŭ modŭ solemnŭ pericululŭ celŭ mare, în care se află Biserica română de Alba-Iulia, din causă, după cum ne spunŭ Părinţii acestui sinodŭ, că „tendinţe absolutistice necontenitŭ s'au încordatŭ de a ne altera disciplina, şi în faptă au şi alterat'o întroducêndŭ **instituţiunĭ cu totulŭ străine** prin **bărbaţĭ crescuţĭ în institute iesuitice**". Astfeliu acestŭ sinodŭ, ca sĕ pună o barieră eternă la întroducerea dogmelorŭ şi instituţiunilorŭ străine în biserica română de Alba-Iulia, mai înainte de a păşi la actulŭ alegerei, **revócă de nou Biserica română la vechia sa autonomiă constituţională şi sinodală.**

Anume în memorabila sa şedinţă dela 11 Augustŭ 1868, sinodulŭ acesta de alegere stabilì, cu putere obligătóre pentru toţĭ seculii, următoriulŭ canonŭ fundamentalŭ alŭ bisericei nóstre:

„Sinodulŭ . . . . . întrunitŭ astăḑĭ „în numele Tatălui, şi alŭ Fiului şi alŭ „Spiritului sântŭ, mai înainte de a păşi „la alegerea archiereului şi mitropolitului sĕu, aşéḑă şi decretéză cu putere „obligătóriă pentru sine şi pentru totŭ „clerulŭ representatŭ în acestŭ sinodŭ şi „pentru toţĭ urmaşii sĕi . . . . următórele:

„**Autonomia constituţională şi sinodală** a bisericei greco-catolice românescĭ este şi rĕmâne restaurată pentru „toţĭ seculii, etc.

„**Stirbarea mai departe a libertăţii „şi drepturilorŭ bisericei nóstre nu o „vomŭ suferi** sub nicĭ unŭ felŭ de împrejurare.

„Orĭ care membru alŭ bisericei nóstre greco-catolice, fiă . . . . chiar archiereu . . . . ar mai cuteza a lua recursŭ séu apelaţiune la vre-unulŭ „din archierei séu consistórele romano-catolice în orĭ-ce causă bisericéscă, acela ca călcătoriu de canóne „. . . . sĕ fiă trasŭ la judecata sinodală;

„că orĭ-care va fi destinatŭ . . . . „a ocupa scaunulŭ mitropoliei Albei Iuliane, séu vre-unulŭ din scaunele episcopescĭ greco-catolice . . . . **nu va ceda „a se mai stirba din drepturile bisericei nóstre nicĭ o iotă** prin nicĭ o putere séu luméscă séu eclesiastică".

Aceste suntŭ memorabilele decisiunĭ ale sinodului de alegere din anulŭ 1868.

Şi care era acum originea şi necesitatea atâtŭ de imperiósă a acestorŭ canóne, purcese după cum vedemŭ din unŭ sentimentŭ resolutŭ, înaltŭ şi sfântŭ pentru apĕrarea esistenţii şi intereselorŭ bisericei române de Alba-Iulia?

Eată ce ne spune în acéstă privinţă distinsulŭ profesorŭ, istoricŭ şi astăḑĭ vicariulŭ metropolitanŭ I. M. Moldovanŭ:

„Una frică generală.—ḑice dênsulŭ — domnesce acum de mai multŭ inimile uniţilorŭ, că la firulŭ vieţei bisericei acesteia rodŭ **vermĭ ucidĕtorĭ.** Acéstă frică crescŭ din ḑi în ḑi şi se mărì din anŭ în anŭ, aşa câtŭ **sinodulŭ** dela 1868 s'a cugetatŭ **datorŭ** a **lua mĕsurĭ de urgenţă spre salvarea bisericei** . . . Aşeḑămintele bisericei nóstre se alteraseră prin dispunerĭ şi ordinaţiunĭ anticanonice, afară de aceea absolutismulŭ se lăţia într'ênsa din ce în ce mai multŭ. Sinodulŭ voia sĕ pună o stavilă acestora. De aceea **revocà biserica la statulŭ ei de mai înainte**" . . . . Sinodulŭ avù în vedere **salvarea bisericei.** Elŭ a călcatŭ strînsŭ pe cărările umblate de părinţii sĕi.*)

Astfelŭ pe basa acestorŭ condiţiunĭ, carĭ fură acceptate şi proclamate în unanimitate, sinodulŭ dela 1868 alese de mitropolitŭ pe episcopulŭ Ioanŭ Vancea dela Gherla, cu o maioritate relativă de 59 voturĭ din 215 voturĭ esprimate, ér pe basa acestei alegerĭ episcopulŭ Ioanŭ Vancea fù

*) Moldovanŭ, Acte Sinodalĭ. Tom. I. Blaşiu 1869 pag. 191.

FOILETONULŬ „GAZ TRANS."

In gura chiţilorŭ.

Novelă de *A. Oscar Klaussmann.*

(8) (Urmare.)

O rĕcóre plăcută la capŭ îlŭ readuse în simţire. Elŭ simţia, că zace pe unŭ stratŭ móle şi că îi punŭ compresse calde la capŭ. Elŭ se încercà a se ridica dér o mână puternică îlŭ ţinù neclintitŭ pe patŭ.

„Nu te mişca, odihnesce-te. Vei avè lipsă de putere." Era aceeaşĭ voce, care făcù înfricoşata împărtăşire, că elŭ e unŭ asasinŭ.

Unŭ gemetŭ greu eşi din peptulŭ lu Carol Angermann. „Unde sunt?" întrebà elŭ în sfîrşitŭ, „ce s'a întêmplatŭ cu mine?"

„Linistesce-te", ḑise strĕinulŭ „escĭ între amicĭ, cércă a te întrĕma. In nóptea acésta îţĭ vorŭ da ocasiunea pentru a fugi. Trebue sĕ fugĭ înlăuntrulŭ ţĕrii; căcĭ aicĭ te vorŭ spânzura. Cadavrulŭ de aicĭ va fi delăturatŭ încă în nóptea acésta şi décă vreunŭ detectivŭ nu va sci nimicŭ despre asasinatŭ, atuncĭ poţĭ fugi. Ruda d tale, Mr. Lang, s'a întrepusŭ pentru d-ta, pe lângă ospătarŭ. Ospătarulŭ a voitŭ, atuncĭ când ai străpunsŭ pe matrosŭ, sĕ te dea imediatŭ pe mâna poliţiei, dér Lang îi dovedi, că e în interesulŭ sĕu propriu sĕ tragă unŭ vĕlŭ peste acéstă afacere, pentru ca poliţia se nu i închidă localulŭ. Elŭ i a datŭ şi banĭ birtaşului, precum şi mijlóce, ca sĕ ţi-se înlesnéscă fuga. Firesce, că trebue sĕ-ţĭ schimbĭ numele şi nicĭodată sĕ nu ţĭ tréca prin gândŭ de a mai veni la Boston. Dér nu trebue sĕ mergĭ nicĭ în patria d-tale, căcĭ acolo escĭ căutatŭ de oficerii d-tale."

„Ce ḑi este astăḑĭ?" întrebà Angermann.

„Joi" rĕspunse strĕinulŭ. „Ai zăcutŭ fără cunoscinţă mai multŭ de trei ḑile. Noi credeamŭ, că escĭ mortŭ. Matrosii englesĭ, cu care te-ai încăeratŭ, te-au bătutŭ cum se cade. Cuţitulŭ ce l'ai scosŭ din mâna unuia dintre ei, a fostŭ peirea d-tale, căcĭ l'ai înfiptŭ în peptulŭ Englesului de afară. — Dér cércă sĕ adormĭ. Décă voiescĭ sĕ mănâncĭ séu sĕ beai ceva, spune-mĭ, trebue sĕ-ţĭ câştigŭ putere pentru fuga din nóptea acésta, căcĭ décă nu, în optŭ ḑile vei fi spânḑuratŭ. Acésta e sigurŭ."

Carol Angermann închise ochii şi se încercà a adurmi, dér gândurile îlŭ preocupau. Aşadéră era unŭ asasinŭ. In beţia înfricoşată lucrase ca unŭ nebunŭ, ucise pe aprópele sĕu. Pe consciinţa sa zăcea celŭ mai greu pĕcatŭ, pĕcatulŭ de sânge, şi nu numai s'a nenorocitŭ pe sine însuşĭ, ci şi pe mama sa, pe sĕrmana sa mamă, pe verişóra sa Lizzia, care sta singură în lume şi pe Lang, carĭ toţĭ îlŭ iubeau atâtŭ de tare. Ce vorŭ ḑice ei când vorŭ afla, că elŭ e unŭ asasinŭ? I-şĭ perduse patria, numele, onórea, nu i-a mai rĕmasŭ nimicŭ decâtŭ miserabila de viéţă, încărcată cu unŭ gróznicŭ pĕcatŭ. Óre viéţa acésta mai era vrednică sĕ o supórte? N'ar fi fostŭ mai bine sĕ se dea prinsŭ în mânile autorităţilorŭ? Dér ruşinea, ruşinea faţă de camaraḑii sĕi, de mama sa, de Lizzia, de toţĭ carĭ îlŭ iubeau! — —

— — — — — — — — —

Locotenentulŭ Winter, când eşi pentru ultima dată în haine civile, ca sĕ caute pe Carol Angermann, luase cu sine şi pe căpitanulŭ de pachebotŭ Schneider. Acestŭ vechiu oficerŭ, care servea în marină deja de 15 anĭ de ḑile, era o figură puternică de marinarŭ cu o barbă lungă şi négră ca cărbunele. Chiar şi în haine civile, ţinuta şi mersulŭ sĕu trădau pe marinarŭ şi locotenentulŭ Winter trebui sĕ rîdă, când vĕḑù pe Schneider, care mergea alăturea cu dênsulŭ, că voesce sĕ imiteze în mersŭ pe unŭ bulevardistŭ din Boston.

Winter se hotărîse, ca sĕ mai cerceteze încă odată în casa lui Behrendt. Matrosii, carĭ împreună cu Angermann merseseră la uscatŭ, susţineau unanimŭ, că unŭ necunoscutŭ l'a aşteptatŭ pe cheulŭ portului şi că s'a dusŭ apoi cu elŭ.

Winter se anunţà la Lizzia şi o aflà pe sĕrmana fată fórte desperată.

„Căpitanulŭ nostru crede, că Angermann ar fi desertatŭ; eu nu credŭ acésta; presupunŭ, că e reţinutŭ cu puterea. Lucrurile stau rĕu. In nóptea acésta espiră terminulŭ, până la care